

41. Діагностика ймовірності виникнення банкрутства в Україні

Анастасія Топорова, Ольга Литвинюк

Національний університет харчових технологій

Вступ: У ринковій економіці банкрутство підприємств - нормальне явище. Із кожних 100 новостворених підприємств на ринку залишається від 20 до 30. Проте, через недосконале законодавство, брак належного теоретико-методичного забезпечення санації, дефіцит кваліфікованого в цих питаннях фінансового менеджменту, багато із потенційно життєздатних підприємств України, стають потенційними банкрутами. У зв'язку з цим дослідження теми про фінансову санацію та банкрутство підприємства стає надзвичайно актуальним.

Матеріали і методи: Для дослідження процесу діагностики ймовірності банкрутства та антикризових заходів використані інформаційні матеріали провідних науковців-економістів. Серед методів прогнозування банкрутства використано модель «Z-рахунку» Е.Альтмана, модель У.Бівера, модель Сайфулліна–Кадикова та загальнонаукові методи дослідження.

Результати: Ключовим моментом у визначенні поняття банкрутства, на думку більшості авторів, є термін «неспроможність», тобто банкрутство переважно розглядається як неможливість виконання зобов'язань підприємством.

Кількість підприємств, які збанкрутіли за 2006–2013 рр. щорічно зростала, причому перше найбільш активне зростання їх кількості відбулося в 2006 р. (на 2892 підприємствах). Надалі кількість банкрутств також зростала, і в 2013 р. їх чисельність збільшилася ще на 8811 підприємств [3].

Наслідки банкрутства в цілому є негативними для України: зменшується кількість підприємств, що призводить до зменшення пропозиції товарів, робіт чи послуг, зростає рівень безробіття і виплат безробітним, зменшуються податкові надходження до держбюджету і т. д.

Найбільш поширеними методичними підходами діагностики загрози банкрутства є:

- коефіцієнтний підхід, який передбачає використання певного переліку спеціальних фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану підприємства;
- державна методика діагностики кризового стану „Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства“;
- побудова балансових моделей оцінки фінансового стану.

Найбільш широке застосування серед методів прогнозування банкрутства отримала модель «Z-рахунку» Е.Альтмана. Переваги цієї моделі – максимальна точність, однак питання про застосування моделі для економіки України залишається відкритим, оскільки її використання ускладнене через нестачу інформації, передусім аналітичного блоку. Вагові коефіцієнти моделі не є надійними для оцінки фінансового стану вітчизняних підприємств.

До принципово іншого класу моделей скорингового аналізу належить п'ятифакторна модель У.Бівера оцінки фінансового стану підприємства з метою діагностики банкрутства. Вагові коефіцієнти для індикаторів у моделі У.Бівера не передбачаються і підсумковий показник фінансового стану не розраховується.

Методики прогнозування банкрутства зарубіжних авторів мають ряд суттєвих обмежень для їх використання на українських підприємствах, але разом із тим вони дають можливість визначити наближення банкрутства підприємства (стадії кризи) та

не дозволяють спрогнозувати перехід підприємства від однієї стадії життєвого циклу до іншої.

Враховуючі дані обмеження зарубіжних моделей прогнозування банкрутства, вітчизняними науковцями були розроблені методики, що адаптовані для вітчизняної економіки нашої країни. Однією з найвідоміших є модель Сайфулліна–Кадикова [1]. Оцінка рівня фінансового стану в цій моделі здійснюється за рейтинговим числом R. Дана модель враховує специфіку вітчизняної економіки та, разом з тим, є зручною для коригування відносно локалізації підприємства та часу розгляду.

Висновки: Отже за результатами проведених досліджень можна зробити висновок, що серед існуючих моделей прогнозування банкрутства, на сьогодні не має методики, що може надати достовірні результати про банкрутство вітчизняних підприємств. При використанні тих чи інших методів та методик прогнозування ймовірності банкрутства має місце отримання суперечливих висновків про рівень фінансового стану підприємства з приводу загрози банкрутства.

Література

1. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник / Є.В. Мних. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.

2. Архипова М. В., Михальчук, Н.М. Діагностика ймовірності виникнення банкрутства та антикризове управління в Україні/ Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки ЖДТУ Т.2, pp. 5-6., 2013

3. Comments.ua В Україні нарахували майже 9 тисяч підприємств-банкрутів// [Електронний ресурс.] - Режим доступу: [http://ua.comments.ua/money/205229-v-ukraini-narahovali-mayzhe-9-tisyach.html](http://ua.comments.ua/money/205229-v-ukraini-narahovali-mayzhe-9-tisyach)